

ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ СТУДІЇ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ. ІСТОРІЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ УЧЕНЬ

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (доктор філософії)</i>
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітня програма	Філологія
Статус дисципліни	нормативна
Форма навчання	очна (денна)
Рік підготовки, семестр	1 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин (26 аудиторних годин, з яких 12 – індивідуальні, та 64 годин – СРС)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	екзамен / модульна контрольна робота
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ViewSchedule.aspx?v=f76e98a1-8738-4db9-ae81-dee76c7e2b56
Мова викладання	українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	д. філол. н., проф. каф. ТППФМ, Калита Алла Андріївна, e-mail: kalitanewadd@gmail.com
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/MTI1NzcwMTk1NDI2?cjc=bhtqj2z

2. Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою освітнього компонента «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» є формування у здобувачів здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей (ЗК 3) та фахових *компетентностей* розв'язувати практичні проблеми, пов'язані з тематикою курсу, а саме:

– володіти глибинними знаннями у галузі філології, зокрема основними концепціями, теоретичними і практичними проблемами в історії розвитку та сучасному стані наукових філологічних знань, оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку (ФК 1).

– оперувати відомостями про становлення мовознавства як науки на матеріалі основних лінгвофілософських і лінгвістичних концепцій та про розвиток лінгвістичної думки в контексті загальної історії та розвитку інших наук, про провідні досягнення теорії мовознавства різних історичних періодів і сучасності;

– аналізувати принципи історичного перебігу парадигм мовознавства та розуміти актуальні проблеми сучасного мовознавства, аналізувати філологічні явища у площині

фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів (ФК 3);

- користуватися методологічною базою різних напрямів і аспектів сучасних лінгвістичних і перекладознавчих досліджень як науковим підґрунтям виконання дисертаційної роботи і формування підвалин для подальшої науково-дослідної роботи докторів філософії шляхом висвітлення глибинних принципів функціонування мови й мовлення, актуальних проблем сучасної науки про систему мови й мовлення;

- узагальнювати й систематизувати теоретичні відомості про основні лінгвістичні школи й видатних мовознавців, а також збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх, у тому числі задля реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень (ФК 2);

- розв'язувати широке коло проблемі завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів (ФК4);

- володіти принципами й методикою лінгвістичного дослідження та найважливішими конкретними досягненнями, здобутими представниками різних наукових шкіл;

- усвідомлювати та аналізувати сутність теоретичних проблем мовознавства, розроблюваних представниками традиційних і новітніх лінгвістичних шкіл, та співвідносити їх з напрямками, теоріями і концепціями видатних мовознавців світу;

- інноваційного переосмислення і застосування методів інших галузей знань для реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень (ФК 8);

- використовувати комунікативні стратегії наукового дискурсу з позиції інтенційного, діяльнісного та когнітивного підходів для ефективного реалізації поставлених цілей в рамках дослідження (ФК 14).

Предмет навчальної дисципліни “Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень” полягає в узагальненні інформації про зміни лінгвістичних парадигм в історії лінгвістичних досліджень, в аналізові історії методів, прийомів і процедур дослідження мови, а також у формуванні необхідної бази у здобувачів для виконання науково-дослідної роботи.

Програмні результати навчання. У результаті вивчення кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» здобувачі зможуть:

1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філології і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових теоретичних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інновацій (ПРН 1).

2. Планувати й виконувати теоретичні та/або експериментальні дослідження з філології та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням фахових інструментів, методів та підходів, критично аналізувати результати власних досліджень і здобутки інших науковців у контексті всього комплексу сучасних знань (ПРН 3).

3. Використовувати методологічний інструментарій різних галузей знань для реалізації завдань інноваційних міждисциплінарних досліджень (ПРН 9).

4. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці, літературознавстві, перекладознавстві (ПРН 10).

5. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого, літературного та перекладознавчого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН 11).

6. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного, літературного чи перекладознавчого матеріалу (ПРН 14).

7. Аналізувати лінгвокогнітивні процеси для забезпечення мети інноваційного наукового пошуку (ПРН 18).

8. Використовувати знання перекладознавчої, лінгвокогнітивної, прагматичної, соціокультурної та психолінгвістичної парадигм для оптимізації міжкультурної взаємодії (ПРН 21).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Передумовами для вивчення дисципліни «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень є успішне засвоєння навчальних дисциплін “Філософські засади наукової діяльності”. Знання, уміння та досвід, здобуті у процесі навчання цієї дисципліни, забезпечують опанування освітніх компонентів «Методологія та організація філологічних досліджень» та «Сучасна транслатологія».

3. Зміст навчальної дисципліни

Форма навчання	Всього		Розподіл навчального часу та видами занять				Контрольні заходи	
	кредитів	годин	лекційні	семінарські	індивідуальні	СРС	МКР	Семестрова атестація
Денна	3	90	6	8	12	64	1	Екзамен

Тематичний план освітнього компонента

Розділ I. Лінгвістика в культурах Давнього і Середньовічного Сходу.

Тема 1.1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу. Лінгвістичні знання в древній Індії.

Тема 1.2. Історія мовознавства в Китаї. Лінгвістична думка в Японії. Розвиток мовознавства в арабському Халіфаті. Мовознавство в Ірані.

Розділ II. Греко-римська мовознавча традиція як основа європейського мовознавства

Тема 2.1. Грецькі мислителі V ст. до н.е. Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. Мовознавство і мовознавці давнього Риму.

Тема 2.2. Мовознавство періоду середньовіччя та епохи Відродження.

Тема 2.3. Зародження історичного і порівняльного методів.

Тема 2.4. Мовознавство у 20 ст.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Алпатов В.М. История лингвистических учений. Учебное пособие / [4-е изд.]. М.: Языки славянской культуры, 2005. 368 с.

2. Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. К.: Вища школа, 1980. 215 с.

Допоміжна література:

3. Алпатов В. М. «Грамматика Пор-Рояля» и современная лингвистика // Вопросы языкознания, 1992, №2.

4. Алпатов В.М. Учение Марра // Вопросы языкознания. 2006, №1.

5. Амирова Т.А., Ольховиков Б.А., Рождественский Ю.В. История языкознания. М., 2003.

6. Березин Ф.М. История лингвистических учений. М.,1975.

7. Березин Ф.М. Русское языкознание XIX – начала XX века. М.,1976.

8. Бодуэн де Куртенэ. О задачах языкознания // Хрестоматия по истории русского языкознания. С. 376-385.

9. Булаховський Л.А. Александр Афанасьевич Потебня. Киев, 1952.
10. Виноградов В.В. История лингвистических учений. М., 1978.
11. Востоков А.Х. Рассуждение о славянском языке // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях. Ч1 М., 1960. С. 52-56.
12. Гамкрелидзе Т.В. О единой лингвистической парадигме // Вопросы языкознания. 2005, №2.
13. Горбаневский М.В. В начале было слово. Малоизвестные страницы современной лингвистики. М., 1991.
14. Гринцер Н.П. Лингвистические основы раннегреческой философии // Язык о языке. М., 2000.
15. Грамматические концепции в языкознании 19 века. Л.: Наука, 1985.
16. Живов В., Тимберлейк А. Расставаясь со структурализмом (тезисы для дискуссии) // Вопросы языкознания. 1997, №3.
17. Звегинцев В.А. История языкознания XIX – XX веков в очерках и извлечениях: В 2-х ч. М.: Просвещение. Ч. 1, 1964. 466 с.
18. Звегинцев В.А. История языкознания XIX – XX веков в очерках и извлечениях: В 2-х ч. М.: Просвещение. – Ч. 2, 1964. 495 с.
19. История лингвистических учений. Древний мир / А.В. Десницкая, С.Д. Кацнельсон. Л.: Наука, 1980. 257 с.
20. История лингвистических учений. Средневековый Восток / А.В. Десницкая, С.Д. Кацнельсон. Л.: Наука, 1981. 262 с.
21. История лингвистических учений. Средневековая Европа / А.В. Десницкая, С.Д. Кацнельсон. Л.: Наука, 1985. 244 с.
22. История лингвистических учений. Позднее Средневековье / А.В. Десницкая. СПб.: Наука, 1991. 265 с.
23. Кибрик А.Е. Э.Сэпир и современное языкознание // Сэпир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. М., 1993.
24. Колесов В.В. История русского языкознания. СПб., 2003.
25. Кочерган М.М. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 1999. 288 с. (Альма-матер).
26. Лингвистический энциклопедический словарь. М., 1989.
27. Ломоносов М.В. Предисловие о пользе книг церковных в российском языке // Хрестоматия по истории русского языкознания. С. 29-31.
28. Лукин О.В. Части речи в античной науке // Вопросы языкознания. 1994, №4.
29. Лоя Я.В. История лингвистических учений. Материалы к курсу лекций. М.: Высшая школа, 1968. 308 с.
30. Остроф Г., Бругман К. Предисловие к книге «Морфологические исследования в области индоевропейских языков» // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. С. 187-199.
31. Потебня А.А. Мысль и язык // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. С. 136-142.
32. Потебня А.А. Из записок по русской грамматике // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. С. 142-170.
33. Радченко О.А. Лингвофилософские опыты Гумбольдта и постгумбольдтианство // Вопросы языкознания. 2001, №3.
34. Степанов Ю.С. Язык и метод. К современной философии языка. М., 1998.
35. Сумерки лингвистики. Из истории отечественного языкознания. Антология. Под редакцией В.П.Нерознака. М., 2001.
36. Хомский Н. Язык и мышление. М., 1972.

37. Черепанов М.В. Лекции по истории науки о языке. Саратов, 2005. Шлейхер А. Теория Дарвина в применении к науке о языке // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. С. 107-110.

38. Шарадзенидзе Т.С. Лингвистическая теория Бодуэна де Куртенэ и ее место в языкознании 19-20 веков. М., 1980.

39. Щерба Л.В. Очередные проблемы языковедения // Звегинцев В.А. История языкознания в очерках и извлечениях. Ч.2. С. 373-377.

40. Языкознание в Японии: Электронный ресурс. Режим доступа: <http://miuki.info/2013/06/yazykoznanie-v-yaponii/>.

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, в електронному кампусі та у Google Classroom.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Силабус кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» розроблений на основі принципу системності та послідовності, який пов'язаний як з організацією процесу опанування навчального матеріалу, так і з системою дій здобувачів щодо його засвоєння, що дозволяє передбачити необхідні навчальні завдання та види діяльності, необхідні для підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих до європейського і світового науково-освітнього простору фахівців ступеня доктора філософії з філології, здатних до самостійної науково-дослідної, науково-інноваційної, організаційно-управлінської, перекладацької та педагогічної діяльності в галузі гуманітарних наук. Зазначена стратегія передбачає вибір відповідних методів і форм навчання з урахуванням особистісно-орієнтованого й антропоцентричного підходів, створюючи сприятливі умови для творчого розвитку особистості здобувача та його автономності.

Силабус побудований таким чином, що для вивчення кожної наступної теми студентам необхідно застосовувати знання й уміння, отримані в попередній. Лише в такій послідовності здобувачі вищої освіти можуть отримати професійні знання, необхідні для кожного етапу здійснення науково-дослідної (пошук, систематизація і критичний аналіз інформації) та перекладацької (перед- і постперекладацький аналіз, перекладацькі прийоми й техніки) діяльності.

Навчання здійснюється на основі **студентоцентрованого підходу** та стратегії взаємодії викладача й здобувачів з метою ефективного засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються такі методи навчання: 1. Проблемно-пошуковий метод. 2. Інтерактивні методи (дискусії, мозковий штурм, метод проєктів). 3. Дослідницький метод. 4. Робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами. 5. Самостійна робота.

Усі методи і форми навчання орієнтовані на стимулювання пізнавальної діяльності здобувачів, їхньої активності на заняттях, самостійної роботи та креативного мислення, що є визначальними факторами мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень».

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Аудиторні години (за РНП)
1	Розділ І. Лінгвістика в культурах Давнього і Середньовічного Сходу.	2

	<p>Тема 1.1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу. Лінгвістичні знання в древній Індії.</p> <p>Лекція 1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Її визначення, об'єкт, предмет, мета, завдання й методи дослідження. Базові поняття історії лінгвістичних досліджень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу (3-е-1-е тис. до н.е.) (Шумер, Давній Єгипет, Месопотамія, Фінікійці, «Біблія»). Лінгвістичні знання в древній Індії. Лінгвофілософські погляди давньоіндійських граматистів [1, с. 9-41; 2, с. 5-9; 19, с. 7-109, 37-56; 20. – С. 96-114; 29С. 5-11].</p> <p>СРС: Тема 1.1. Теорії походження мови і письма. Граматика після Паніні. [1, с. 9-41; 2, с. 5-9; 19, с. 7-109, 37-56; 20, с. 96-114; 29, с. 5-11].</p>	
2	<p>Тема 1.1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу. Лінгвістичні знання в древній Індії.</p> <p>Семінарське заняття 1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Її визначення, об'єкт, предмет, мета, завдання й методи дослідження. Базові поняття історії лінгвістичних досліджень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу (3-е-1-е тис. до н.е.) (Шумер, Давній Єгипет, Месопотамія, Фінікійці, «Біблія»). Лінгвістичні знання в древній Індії. [1, с. 9-41; 2, с. 5-9; 19, с. 7-109, 37-56; 20. – С. 96-114; 29С. 5-11].</p> <p>СРС: Тема 1.1. Лінгвофілософські погляди давньоіндійських граматистів [1, с. 9-41; 2, с. 5-9; 19, с. 7-109, 37-56; 20, с. 96-114; 29, с. 5-11].</p>	2
3	<p>Індивідуальне заняття 1.</p> <p>Тема 1.2. Історія мовознавства в Китаї. Лінгвістична думка в Японії. Розвиток мовознавства в арабському Халіфаті. Мовознавство в Ірані [1, с. 9-41; 2, с. 12-14; 19, с. 100-233; 20, с. 96-114; 29, с. 16-24; 40].</p> <p>СРС: Тема 1.2. Лексикографічна праця «Диван турецьких мов» Махмуда аль Кашгарі. Особливості вивчення фонетичних, лексичних і синтаксичних явищ в арабській мовознавчій культурі [1, с. 9-41; 2, с. 12-14; 19, с. 100-233; 20, с. 96-114; 29, с. 16-24; 40].</p>	2
4	<p>Розділ II. Греко-римська мовознавча традиція як основа європейського мовознавства</p> <p>Тема 2.1. Грецькі мислителі V ст. до н.е. Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. Мовознавство і мовознавці давнього Риму.</p> <p>Лекція 2. Грецькі мислителі V ст. до н.е. (Гомер, Гесіод, Геракліт, Парменід, Демокріт, Протагор, Антисфен, Платон, Арістотель, стоїки). Александрійська граматична школа («Граматика» Діонісія Фракійця. Граматична теорія Аполлонія Дискола). Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. Мовознавство і мовознавці давнього Риму: Марк Теренцій Варрон, Луцій Акцій, Марк Туллій Цицерон, Гай Юлій Цезар, Лукрецій, Веррій, Пліній, Квінтіліан, Донат, Присціан [1, с. 42-51. 29, с. 43-141; 17; 21; 22].</p> <p>СРС: Тема 2.1. Філософські школи епохи еллінізму [1, с. 42-51. 29, с. 43-141; 17; 21; 22].</p>	2
5	<p>Тема 2.1. Грецькі мислителі V ст. до н.е. Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. Мовознавство і мовознавці давнього</p>	2

	<p>Риму.</p> <p>Семінарське заняття 2. Грецькі мислителі V ст. до н.е. (Гомер, Гесіод, Геракліт, Парменід, Демокріт, Протагор, Антисфен, Платон, Арістотель, стоїки). Александрійська граматична школа («Граматики» Діонісія Фракійця. Граматична теорія Аполлонія Дискола). Мовознавство і мовознавці давнього Риму: Марк Теренцій Варрон, Луцій Акцій, Марк Туллій Цицерон, Гай Юлій Цезар, Лукрецій, Веррій, Пліній, Квінтіліан, Донат, Присціан [1, с. 42-51. 29, с. 43-141; 17; 21; 22]</p> <p>СРС: Тема 2.1. Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. [1, с. 42-51. 29, с. 43-141; 17; 21; 22].</p>	
6	<p>Тема 2.2. Мовознавство періоду середньовіччя та епохи Відродження.</p> <p>Індивідуальне заняття 2.</p> <p>Інтерес до класичної і семітської філології. Розвиток лексикографії. Раціоналізм і сенсуалізм. Г. В. Лейбніц. Граматика Пор-Рояля. [1, с. 42-51; 29, с. 43-141; 17; 21; 22].</p> <p>СРС: Тема 2.2. Видання граматики у XV-XVII ст. [1, с. 42-51; 29, с. 43-141; 17; 21; 22].</p>	2
7	<p>Тема 2.3. Зародження історичного і порівняльного методів.</p> <p>Індивідуальне заняття 3. Зародження історичного і порівняльного методів. Ф. Шлегель. Франц Бопп як дослідник мов індоєвропейської сім'ї. Яков Грімм як основоположник порівняльної граматики мов германської групи. Лінгвістичні погляди Расмуса-Крістіана Раска. Перші розвідки історичної фонетики слов'янських мов (О.Х. Востоков) [1, с. 114-129; 29, с. 170-211, 244-258; 17; 21; 22].</p> <p>СРС: Тема 2.3. Лінгвістичні погляди М. В. Ломоносова. [1, с. 114-129; 29, с. 170-211, 244-258; 17; 21; 22]</p>	2
8	<p>Тема 2.3. Зародження історичного і порівняльного методів.</p> <p>Семінарське заняття 3. Філософія мови Вільгельма Гумбольдта. Компаративістика в германських мовах. Наукова діяльність А. Шлейхера. М. Мюллер про зв'язок мови з природою та історією. Лінгвістично-психологічна теорія Г. Штейнталя [1, с. 114-129; 29, с. 170-211, 244-258; 17; 21; 22].</p> <p>СРС: Тема 2.3. Порівняльне й історичне мовознавство на початку XIX ст. [1, с. 114-129; 29, с. 170-211, 244-258; 17; 21; 22].</p>	2
9	<p>Тема 2.3. Зародження історичного і порівняльного методів.</p> <p>Індивідуальне заняття 4. Лінгвістично-філософські погляди О.О. Потебні. Мовознавчі погляди В. Вундта. З історії формування молодогограматизму (К. Бругман, Г. Остгоф, Г. Пауль, Б. Дельбрюк) [1, с. 114-129; 29, с. 170-211, 244-258; 17; 21; 22].</p> <p>СРС: Тема 2.3. Мовознавчі погляди Карла Вернера [1, с. 114-129; 29, с. 170-211, 244-258; 17; 21; 22].</p>	2
10	<p>Тема 2.4. Мовознавство у 20 ст.</p> <p>Лекція 3. Московська школа (П.Ф. Фортунатов, О. О. Шахматов,). Казанська школа (І.О. Бодуен де Куртене, М. В. Крушевський, В. О. Богородицький), Харківська школа. Італійська неолінгвістика. «Ареальна лінгвістика» (В. Пізані, Дж. Бонфанте, М. Бартолі і Дж. Бертоні). Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців. Соціологічний напрям (А. Мейє, Ж. Вандрієс). [1, с. 278-294; 2, с. 70-168; 3, с. 244-258; 17; 21; 22]</p>	2

	СРС: Тема 2.4. Женевська школа (Ш. Баллі, А. Сеше) [1, с. 278-294; 2, с. 70-168; 3, с. 244-258; 17; 21; 22].	
11	Тема 2.4. Мовознавство у 20 ст. Індивідуальне заняття 5. Структурна лінгвістика. Копенгагенська школа структуралістів. Глосематика (Л. Ельмслев, Х. Ульдалль, О. Есперсен). Дескриптивна школа. Американська різновидність структуралізму (Ф. Боа, Е. Сепір, Л. Блумфільд). Ноам Хомський. [1, с. 278-294; 2, с. 70-168; 3, с. 244-258; 17; 21; 22]. СРС: Тема 2.4. Мовознавство радянського періоду (Л.В. Щерба, В.А.Богородицький, Е. Д. Поліванов, Д. Н. Ушаков, А. М. Пешковський). [1, с. 278-294; 2, с. 70-168; 3, с. 244-258; 17; 21; 22].	2
12	Тема 2.4. Мовознавство у 20 ст. Індивідуальне заняття 6. Празька лінгвістична школа (В. Матезіус, Б. Гавранек, В. Скалічка, Ф. Травнічек, М. Трубецькой, Р. Якобсон, С. Карцевський, Єжи Курилович). Лондонська школа структуралізму (Дж. Ферс, Ст. Аллен, Р. Робінс, М. Холлідей) [1, с. 70-168; 29, с. 244-258; 17; 21; 22]. СРС: Тема 2.4. Мовознавство радянського періоду (І. Ю. Крачковський, Л. А. Булаховський, В.В. Виноградов, В. М. Жирмунський, О.О.Реформатський, В.А. Звєгінцев) [1, с. 70-168; 29, с. 244-258; 17; 21; 22].	2
13	Семінарське заняття 4. Модульна контрольна робота (МКР).	2
Всього:		26

6. Самостійна робота студента

Вивчення дисципліни включає такі види самостійної роботи:

- підготовка до лекційних занять;
- підготовка до семінарських занять;
- підготовка до індивідуальних занять;
- підготовка до написання модульної контрольної роботи;
- підготовка до екзамену.

Рекомендований час на підготовку до лекційного заняття 1 год. СРС; семінарського – 4 год. СРС; індивідуального – 2 год. СРС; екзамену – 30 год. СРС.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування семінарських занять, активна робота на них і виконання домашніх завдань необхідні для, розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення програмних результатів навчання загалом. Перед семінарським заняттям здобувач вищої освіти ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує на гуглдиску або в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають студенти, які вивчають цей освітній компонент.

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram/Viber/ WhatsApp або Електронному кампусі. Під час змішаної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

Виконані домашні навчальні завдання здобувачі вищої освіти завантажують у свої папки на гуглдиску або здають через Google Classroom, доступ до яких надає викладач протягом першого

тижня навчання. *Термін виконання* домашнього навчального завдання – 1 тиждень з моменту отримання. Завдання, подані на перевірку після закінчення зазначеного терміну, оцінюються в 0 балів. Якщо студент не здав завдання протягом терміну, визначеного цим силабусом, з поважної причини, яку підтверджує офіційний документ (довідка про непрацездатність, службова записка тощо), він може представити виконані завдання за графіком, узгодженим з викладачем, але не пізніше передостаннього семінарського заняття. Перескладання домашніх навчальних завдань з метою підвищення оцінки не передбачено. Відпрацювання пропущених без поважної причини занять за рахунок виконання додаткових навчальних завдань не передбачено.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: https://document.kpi.ua/2020_7-137. Ознайомитися з результатами поточного контролю студент може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), заохочувальні бали не входять до основної 100-бальної шкали PCO і не можуть перевищувати 10% рейтингової шкали, тобто максимальна кількість додаткових балів – 10. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах і воркшопах за тематикою освітнього компонента (за умови публікації тез доповіді або наявності сертифікату про участь у відповідному заході). Підставою для нарахування заохочувальних балів може бути участь у перекладацьких проєктах КПІ ім. Ігоря Сікорського. Штрафні бали з освітнього компоненту не передбачені.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>) та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати будь-яких контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються. Процедурі деталізовано в Положенні про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Інклюзивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклюзивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://osvita.kpi.ua/node/172>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Процедура оцінювання результатів навчання за цим освітнім компонентом, форми контролю і рейтингова система оцінювання регламентовані Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) та Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати навчання з дисципліни оцінюються за PCO першого типу, тобто підсумкова оцінка здобувача формується на основі виконання всіх завдань, передбачених контрольними заходами. Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання та поточний контроль. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за роботу на лекційних, семінарських та індивідуальних заняттях, а також за написання модульної

контрольної роботи (МКР) в кінці семестру. *Рейтинг* здобувачів з освітнього компоненту складається з балів, отриманих за:

- 1) експрес-опитування на 2 лекційних заняттях (передбачається експрес-опитування на кожній лекції, крім першої) – 2 бали;
- 2) роботу на 3 семінарських заняттях (на 4-му семінарі – написання МКР) – 9 балів;
- 3) роботу на 6 індивідуальних заняттях – 12 балів;
- 4) модульну контрольну роботу (виконується на 4-му семінарському занятті) – 27 балів.

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Експрес-опитування на лекціях	2%	1	2	2
2.	Робота на семінарських заняттях	9%	3	3	9
3.	Робота на індивідуальних заняттях	12%	2	6	12
4.	Виконання МКР	27%	27	1	27
	Екзамен	50%	50	1	50
	Всього				100

Максимальна загальна кількість балів, які може отримати студент по закінченні вивчення кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» становить 100 балів.

Розрахунки орієнтовних значень вагових балів з кожного контрольного заходу

Визначаємо значення t_k – навчальний час, запланований у робочій програмі для кожного контрольного заходу.

1) **Експрес-опитування під час лекцій.** Ураховуємо 2 години лекційні + 1 година СРС, таким чином загальний час на експрес-опитування = 3 години
 $t_{опит} = 3$

2) **Відповіді на семінарських заняттях.** 1 семінарське заняття = 7 год. (2 год. сем. + 1 год. лекц. + 4 год. СРС).
 $t_{сем} = 7$

3) **Відповіді на індивідуальних заняттях.** 1 індивідуальне заняття = 4 год. (2 год. ауд. + 2 годин СРС = 4 год.)
 $t_{інд} = 4$

4) Написання МКР.

МКР забезпечує перевірку всього навчального матеріалу. Тому враховуємо увесь час на засвоєння кредитного модуля за винятком 30 годин на екзамен. $90 - 30 = 60$ годин
 $t_{мкр} = 60$ год.

Визначаємо орієнтовні значення вагових балів із розрахунку 50 – стартовий бал + 50 екзамен:

$$t_k = 3 \times 2 + 7 \times 3 + 4 \times 6 + 60 = 111$$

Визначаємо орієнтовні значення відповідних вагових балів:

$$r_{опит} = 6 \times 50 / 111 = 2,7; \text{ отже } 1 \text{ ропит} = 1,3 = \mathbf{1}$$

$$r_{сем} = 21 \times 50 / 111 = 9,45; \text{ отже } 1 \text{ rсем} = 3,15 = \mathbf{3}$$

гінд = $24 \times 50 / 111 = 10,8$; отже 1 гінд = $1,8 = 2$

гмкр = $60 \times 50 / 111 = 27$

Перевіряємо загальну суму:

$1 \times 2 + 3 \times 3 + 2 \times 6 + 27 = 2 + 9 + 12 + 27 = 50$

Робимо корекцію та перевіряємо суму вагових балів:

гопит = 2,7, ваговий бал за одне опитування = $2,7 / 2 = 1,3 = 1$; $1 \times 2 = 2$

гсем = 9,45, ваговий бал за кожне семінарське заняття = $9,45 / 3 = 3$; $3 \times 3 = 9$

гінд = 10,8, ваговий бал за кожне індивідуальне заняття = $10,8 / 6 = 1,8 = 2$; $2 \times 6 = 12$

гмкр = 27

$2 + 9 + 12 + 27 = 50$

Визначаємо шкалу балів за відповідні рівні оцінювання з кожного виду контролю.

З урахуванням межових значень 0,9 – 0,75 – 0,6 – 0 маємо такий розподіл:

1) експрес-опитування під час лекцій:

«відмінно» = 0,9 – 1 бал;

«добре» = 0,75 – 0,85 бали;

«задовільно» = 0,6 – 0,7 бали;

«незадовільно» = 0 балів.

2) відповіді на семінарських заняттях:

«відмінно» = 2,7 – 3 бали;

«добре» = 2,3 – 2,6 бали;

«задовільно» = 1,8 – 2,2 бали;

«незадовільно» = 0 балів.

3) відповіді на індивідуальних заняттях:

«відмінно» = 1,8 – 2 бали;

«добре» = 1,5 – 1,7 бали;

«задовільно» = 1,2 – 1,4 бали;

«незадовільно» = 0 балів.

4) написання модульної контрольної роботи:

«відмінно» = 24 – 27 балів;

«добре» = 20 – 23 балів;

«задовільно» = 16 – 19 балів;

«незадовільно» = 0 балів.

Основні критерії оцінювання роботи здобувачів

1. Відповіді на експрес-опитуваннях під час лекцій

Ваговий бал – 1, максимальна кількість балів на лекційних заняттях становить $1 \times 2 = 2$ бали.

- «відмінно» (0,9 – 1 бал): повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації, точне розкриття змісту запропонованої теми, логічність і зв'язність висловлювання, наведення прикладів, повна і правильна відповідь на поставлені запитання, участь в обговоренні

лекційного матеріалу, здатність до критичного мислення, володіння мовною та фаховою компетенціями.

- «добре» (0,75 – 0,85 бали): достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації, можливі незначні неточності – наведення прикладів, але в недостатній кількості або не для всіх описаних явищ, неповна, але правильна відповідь на поставлені запитання, участь в обговоренні лекційного матеріалу, здатність до критичного мислення, володіння мовною та фаховою компетенціями на достатньому рівні.
- «задовільно» (0,6 – 0,7 бали): неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації, недостатня відповідь на поставлені запитання, студент не бере участь в обговоренні лекційного матеріалу, лише відповідає на поставлені запитання, відсутність здатності до критичного мислення, недостатній рівень володіння мовною та фаховою компетенціями.
- «незадовільно» (0 балів): незадовільна відповідь, відсутність відповіді на поставлені запитання, студент не бере участь в обговоренні лекційного матеріалу, відсутність здатності до критичного мислення, незадовільний рівень володіння мовною та фаховою компетенціями.

2. Відповіді на семінарських заняттях

Мета семінарських занять полягає у застосуванні на практиці отриманих здобувачем знань. Оцінювання знань, умінь та навичок слухачів на семінарських заняттях складається з перевірки їхньої лінгвістичної компетенції у межах питань, що виносяться на обговорення, а також рівня умінь застосовувати знання під час аналізу лінгвістичної думки різних періодів розвитку мовознавства. **Ваговий бал – 3**, максимальна кількість балів на семінарських заняттях становить $3 \times 3 = 9$ балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (2,7 – 3 бали) – повна і ґрунтовна відповідь на теоретичне питання, вичерпна характеристика історичної події, її ваги для подальшого розвитку мовознавства, окреслення дат і персоналій, ґрунтовне і коректне пояснення лінгвістичного напрямку, вільне володіння матеріалом, активна участь в обговоренні інших питань семінарського заняття; відповідь на поставлені викладачем додаткові запитання (не менше 90% потрібної інформації); активна участь в обговоренні інших питань семінарського заняття;
- «добре» (2,3 – 2,6 бали) – неповна відповідь на теоретичні питання, коректне, але непослідовне висвітлення подій, течій і персоналій, притаманних конкретному історичному періоду розвитку мовознавства, відсутність коментаря щодо їхнього впливу на подальший розвиток лінгвістичної думки; активна участь в обговоренні інших питань семінарського заняття (не менше 75% потрібної інформації); активна участь в обговоренні інших питань семінарського заняття;
- «задовільно» (1,8 – 2,2 бали) – часткове висвітлення одного з теоретичних питань, без наведення інформації щодо персоналій і праць конкретного історичного періоду розвитку мовознавства, пасивна участь в обговоренні дискусійних питань (менше 60% потрібної інформації);
- «незадовільно» (0 балів) – не висвітлене питання або відсутність відповіді.

3. Відповіді на індивідуальних заняттях

Ваговий бал – 2, максимальна кількість балів на індивідуальних заняттях становить $2 \times 6 = 12$ балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (1,8 – 2 бали) – повне і ґрунтовне розкриття у письмовій формі теоретичних питань, вичерпна характеристика історичної події, її ваги для подальшого розвитку мовознавства, окреслення дат і персоналій, ґрунтовне і коректне пояснення лінгвістичного напрямку, вільне володіння матеріалом, активна участь в обговоренні інших питань

- практичного заняття; відповідь на поставлені викладачем додаткові запитання (не менше 90% потрібної інформації); активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття;
- «добре» (1,5 – 1,7 бали) – неповна відповідь у письмовій формі на теоретичні питання, коректне, але непослідовне висвітлення подій, течій і персоналій, притаманних конкретному історичному періоду розвитку мовознавства, відсутність коментаря щодо їхнього впливу на подальший розвиток лінгвістичної думки; активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття (не менше 75% потрібної інформації); активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття;
 - «задовільно» (1,2 – 1,4 бали) – часткове висвітлення у письмовій формі одного з теоретичних питань, без наведення інформації щодо персоналій і праць конкретного історичного періоду розвитку мовознавства, пасивна участь в обговоренні дискусійних питань (менше 60% потрібної інформації);
 - «незадовільно» (0 балів) – не висвітлене питання або відсутність відповіді.

4. Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 27, максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу становить $27 \times 1 = 27$ балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» (24 – 27 балів) – коректне виконання всіх завдань, що демонструє глибоке розуміння предмету вивчення й повну сформованість фахових компетентностей за відповідним освітнім компонентом, зазначених у п. 1 цього силабусу (виконання всіх завдань модульної контрольної роботи обсягом не менше 90 % коректної інформації);
- «добре» (20 – 23 балів) – виконання всіх завдань з деякими помилками та/або неточностями, які свідчать про ґрунтовне розуміння теоретичних основ дисципліни й сформованість фахових компетентностей за цим освітнім компонентом на високому рівні (не менше 75% потрібної інформації);
- «задовільно» (16 – 19 балів) – неповне виконання завдань модульної контрольної роботи з низкою помилок та/або неточностей, при якому студент демонструє фрагментарні знання з дисципліни виконання всіх завдань (не менше 60% потрібної інформації);
- «незадовільно» (0 балів) – незадовільне виконання завдань, що свідчить про недостатню сформованість передбачених фахових компетентностей, знань і вмінь (менше 60% потрібної інформації) або невиконання завдання.

Результати поточного контролю оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (електронною поштою або через Telegram/Viber/ WhatsApp) і обов'язково проставляються викладачем в Електронному кампусі в модулі «Поточний контроль».

Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 30 балів. Друга атестація не передбачається, оскільки навчальний семестр триває 13 тижнів.

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (е-поштою та в Електронному кампусі).

Календарний контроль. Оскільки робочим навчальним планом у першому семестрі передбачено 13 тижнів навчання, то проводиться лише перша атестація на 8 тижні. Умовою задовільної атестації є значення поточного рейтингу здобувача не менше 50% від максимально можливого на час атестації. Максимальна кількість балів на першій атестації є сума балів за: експрес-опитування на 1 лекції (1 бал), роботу на 2 семінарських заняттях (3 балів \times 2= 6 балів) та на 3 індивідуальних заняттях (2 балів \times 3 = 6) – максимально 13 балів. Таким чином, з першої атестації здобувач отримує “задовільно”, якщо його поточний рейтинг буде не менше 7,5 балів.

Критерій		Перша атестація
Термін календарного контролю		7-8-ий тиждень
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг	≥ 7,5 балів

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Умови допуску до семестрового контролю. Рейтинг з кредитного модуля складає **100** балів. Умовою зарахування кредитного модуля є отримання студентом не менше 50% рейтингу з кредитного модуля, а також **позитивна** оцінка з **МКР**.

Бали за екзамен сумуються з балами, отриманими здобувачами впродовж семестру, і отримана в результаті рейтингова оцінка є остаточною.

Екзамен проводиться в усній формі і передбачає перевірку теоретичної підготовки здобувачів (відповідь на 2 теоретичні питання). Оцінювання компетенції здобувачів здійснюється на основі таких критеріїв:

Ваговий бал за кожне з завдань – 25 балів.

“відмінно” – виставляється за коректний та вичерпний огляд конкретного історичного періоду в розвитку лінгвістичних вчень, характеристика представників певних напрямів і течій, аналіз їхніх праць, виклад сутності ідей та їхнє інтерпретування з погляду сучасного мовознавства, аналіз впливу тогочасної лінгвістичної думки на подальший розвиток лінгвістики – 22,5 – 25 балів.

“добре” – коректний, але непослідовний огляд конкретного історичного періоду в розвитку лінгвістичних вчень, а також відсутності детального коментаря щодо сутності тогочасних лінгвістичних поглядів та їхнього впливу на подальший розвиток мовознавства – 22,5 – 18,75 балів;

“задовільно” – неповна або некоректна інтерпретація лінгвістичних поглядів конкретного періоду розвитку мовознавства, а також недостатній рівень обізнаності з працями його представників;– 18,75 –15 балів;

“незадовільно” – некоректна відповідь на теоретичне питання, або її повна відсутність - 0 балів.

Підсумкові бали переводяться до оцінки згідно з таблицею.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

9.1. На екзамен винесено тематичний матеріал, прописаний у п. 5 цього силабусу.

9.2. Для цього освітнього компонента передбачене визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті згідно з процедурою, прописаною у Положенні про визнання

в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/node/179>).

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Укладено професором кафедри ТППФМ д. філол. н. Калитою А.А.

Ухвалено кафедрою ТППФМ (протокол №13 від 07.06.2021 р.)

Погоджено Методичною комісією ФЛ (протокол № 10 від 30.06.2021 р.)